

Hirvieläinten yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset

Metsä/Erikki Oksanen

METLA

metsä • tieto • osaaminen • hyvinvointi

Hirvi on kiistatta hyötynyt harjoitetusta metsätaloudesta.

Hirvien sopiva määrä, onko sitä ?

Maa- ja metsätalousministeriö suosittelee hirvitalousalue-koh- taiseksi hirvitiheydeksi Etelä-Suomessa 2–4 ja Keski- ja Poh- jois-Lapissa 0,5–3 hirveä tuhatta hehtaaria kohden. Suositus ohjaa riistanhoitopiirien hirvenmetsästystä koskevaa suunnit- telua ja päätöksentekoa siten, että paikallisella tasolla pyritään ratkaisemaan yhdessä eri sidosryhmien kanssa se, mitä tavoite- tiheyttä kullakin hirvitalousalueella tavoitellaan.

Metsästyksen jälkeinen hirvikanta oli suurimmillaan vuonna 2001, jolloin kanta arvioitiin noin 140 000 yksilön suuruisek- si. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvio talvehtivan hir- vikannan olevan on vuoden 2009 metsästyksen jälkeen noin 86 000 hirveä (82 000–90 000). Tämä tarkoittaa noin 2,9 hirveä tuhatta hehtaaria kohden. Vaikka hirvikannan suuruus on valta- kunnallisesti lähellä tavoitetasoa, se ei ole kuitenkaan vähentä- nyt hirveen liittyvää keskustelua.

Hirvikannan suuruudelle onkin esitetty toisistaan hyvin poikke- avia tavoitetasoja – haarukka vaihtelee 20 000 hirvestä runsaa- seen 80 000 hirveen. Jos otetaan huomioon pelkästään hirvien aiheuttamat vahingot, on perusteltua tavoitella yksilömäärältään mahdollisimman pientä, mutta kuitenkin elinvoimaista hirvi- kantaa. Vastaavasti jos tavoitellaan kaikkialla metsästettävää hirvikantaa, tavoitetiheydet nousevat. Hirvikannan aiheuttamien hyötyjen ja haittojen epätasaisesta jakautumisesta johtuen kaik- kia osapuolia tyydyttävän kannan tason saavuttaminen onkin erittäin haastavaa.

Metsät kuusettuvat

Vuonna 1986 alkaneessa Valtakunnan metsien kahdeksannessa inventoinnissa (VMI8) hirvieläinten aiheuttamien metsätuhojen pinta-alaksi Etelä-Suomessa arvioitiin 240 000 hehtaaria. Nyt VMI10 puhuu jo 611 000 hehtaaria, mistä vakavia ja täydelli- siä tuhoja on 115 000 ha.

Mänty- ja koivutaimikoissa runkojen alaosaan jäävät piilevät hirvenvioletukset haukkaavat suuren osan tulevaisuuden tukki- puiden laadusta. Kun metsänomistaja yrittää välttää hirvituhoja, hän valitsee puulajiksi usein kuusen, sillä se ei hirvälle maistu. Tämä johtaa siihen, että kasvatettavaa puulajia ei enää voida va- lita kasvupaikan puuntuotoskyvyn, vaan hirvikannan suuruuden mukaan. Kuusen kasvatusta on kuitenkin taloudellisesti ja biologi- sesti järkevää vain rehevimmillä mailla. Kuusen suosiminen metsänuudistamisessa näkyy jo VMI10:n tuloksissa.

Hyödyt

- Hirven tuottamiin yhteiskunnallisiin hyötyihin lasketaan lihan arvo, joka 2000-luvun alkupuolella oli noin 50 miljoonaa euroa vuodessa.

- Eri tavoin laskien hirvenmetsästyksen virkistysarvoksi on ar- vioitu 70–90 miljoonaa euroa vuodessa.

- Hyödyiksi on laskettu myös hirvenmetsästäjien käyttämä raha varusteisiin ja maaseudun majoitus- ja muihin palveluihin.

- Hirvi voi myös olla var- sinkin kuusen taimikoissa hyvä apuri lehtipuuston perkaajana.

ja haitat

- Hirvikolareista on arvi- oitu syntyvän 70–80 mil- joonan euron vuosikus- tannukset.

-Hirvien metsätaloudelle aiheuttamat lakisäätöisesti korvatut va- hingot ovat olleet noin kolme miljoonaa ja maataloudelle vajaa miljoona euroa vuodessa. Vuonna 2009 korvattiin metsävahin- koja noin 5,3 miljoonalla eurolla. Todelliset vahingot ovat kui- tenkin suurempia, sillä kaikki korvauksiin oikeutetut eivät hae korvauksia ja korvausten saajia on myös lainsäädännöllä rajoi- tettu.

- Metlan arvion mukaan hirven aiheuttamat kokonaistappiot metsätaloudelle ovat noin 10-15 miljoonaa euroa vuodessa.

Suomen korvausjärjestelmä, jossa hirvivahinkoja korvataan val- tion kautta hirvenmetsästäjiltä kerätyillä pyyntilupamaksuilla, on ainutlaatuinen. Esimerkiksi Ruotsissa korvataan valtion va- roista vain rauhoitettujen eläinten aiheuttamia vahinkoja. Siellä ajatellaan, että jos eläinkannan suuruuteen ja vahinkoihin voi- daan vaikuttaa metsästämisellä, ei vahinkoja korvata.

Lisätietoja:

Juho Matala, tutkija
juho.matala@metla.fi
puh. 040 801 5275

